

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 a och 13 § lagen om länsrätterna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att bestämmelsen om länsrätternas domkrets i lagen om länsrätterna skall ändras. Domkretsen skall bestämmas enligt kommunindelningen och följa den gällande lagen om länsindelningen samt de beslut som statsrådet utfärdat med stöd av den. Detta säkerställer de nuvarande länsrätternas existens och deras gällande

domkretsar, som samtidigt lös görs från den nya länsindelningen. Det föreslås även att i lagen görs en ändring av bestämmelserna om länsombudet som för statens talan i länsrätt.

Lagen avses träda i kraft den 1 september 1997.

ALLMÄN MOTIVERING

1. N u l l ä g e

1.1. Lagstiftning och praxis

Enligt 1 a § lagen om länsrätterna (1021/1974) är länsrättens domkrets länet. Genom en ändring av lagen om länsrätterna, som trädde i kraft den 1 september 1996, bildades gemensamma domkretsar för länsrätterna för att förbättra länsrätternas förtä sättnin g ar att tillgodose medborgarnas rätts skydd på lika villkor för var och en. Inom den gemensamma domkretsen kan man överföra ett ärende från en länsrätt till en annan för att säkerställa en ändamålsenlig och snabb handläggning av ärendet. Förvaltningsrättskipningen är då snabb i alla länsrätter, som har lika möjlighet att utveckla sina förfaranden bl.a. genom att öka andelen av muntlig förhandling. Genom reformen skapades även förutsättningar för vidareutveckling av länsrätterna så att de som allmänna förvaltningsdomstolar i första instans kan handlägga fler kategorier av ärenden än för närvarande. Reformen innebar att verksamheten vid länsrätterna utvecklas då det är möjligt att jämnt fördela arbetsbördan mellan dem.

Länsrätterna har fyra gemensamma dom-

kretsar. Västra Finlands domkrets består av Åbo och Björneborgs län samt Vasa län, Centrala Finlands domkrets av Tavastehus län och Mellersta Finlands län, Östra Finlands domkrets av Kymmene län, S:t Michels län, Kuopio län och Norra Karelen s län, och Norra Finlands domkrets av Uleåborgs län och Lapplands län. Länsrätten i Nylands län står utanför de gemensamma domkretsarna och bildar en egen domkrets. Om Ålands förvaltningsdomstol bestäms särskilt i lagen om Ålands förvaltningsdomstol (547/1994).

Enligt 8 § 3 mom. lagen om länsrätterna skall den länsrättsöverdomare som förordnas till uppgiften av högsta förvaltningsdomstolen svara för att ärendena fördelas jämnt mellan länsrätterna i den gemensamma domkretsen.

Enligt den nya länsstyrelselagen (22/1997) minskas antalet län från nuvarande elva till fem. Lagen träder i kraft den 1 september 1997. De uppgifter som handhas av arbets skyddsbyråerna i arbetskraftsdistrikten överförs till länsstyrelserna. Samtidigt bildas även 15 arbetskrafts- och näringscentraler.

Uleåborgs län och Lapplands län förblir sådana de är. Östra Finlands län bildas av nuvarande S:t Michels län, Kuopio län och

Norra Karelen län. Västra Finlands län bildas av Åbo och Björneborgs län, Vasa län, Mellersta Finlands län och Birkaland. Södra Finlands län bildas av Nylands län, Kymmen län och Södra Tavastland. Då man skapat områdena har man som grundläggande områdesindelning använt sig av den indelning som görs av landskapsförbunden (indelning i regionplaneområden).

Enligt den gällande 1 a § i lagen om länsrätterna är länsrättens domkrets länet. Därmed ändras länsrätternas domkretsar enligt ovan nämnda länsstyrelselag ifall bestämmelserna om domkretsen inte särskilt ändras.

År 1996 inkom totalt 6 300 ärenden till länsrätten i Nylands län, 4 200 till Västra Finlands domkrets, 3 900 till Östra Finlands domkrets, 3 150 till Centrala Finlands domkrets och 2 100 till Norra Finlands domkrets. Följer länsrätterna den nya länsindelningen innebär det däremot stora skillnader i deras storlek. Uppskattningsvis 8 100 ärenden inkommer i så fall till den största dvs. länsrätten i Södra Finlands län - för närvarande finns det 196 tjänster vid länsrätterna inom denna domkrets. Till länsrätten i Västra Finlands län inkommer ca 6 350 ärenden medan antalet tjänster vid länsrätterna inom domkretsen är 105. Till länsrätten i Lapplands län inkommer ca 700 ärenden och där finns för närvarande 17 tjänster.

1.2. Bedömning av nuläget

Är länsrättens domkrets länet även efter länsstyrelseformen, rubbas styrkebalansen mellan länsrätterna. Deras möjligheter att ge ändringssökandena rättsskydd varierar även i mycket stor grad. En balanserad utveckling av förvaltningsdomstolarna försvåras. Speciellt Södra Finlands men delvis även Västra Finlands domkrets blir oändamålsenligt stor. En stor enhet blir ofta tungrodd och själva administrationen kräver en betydande arbetsinsats. Å andra sidan blir Lapplands domkrets så liten att länsrätten är mycket sårbar. Då det på lång sikt är meningen att överföra nya kategorier av ärenden till förvaltningsdomstolarna, kan det visa sig vara problematiskt att upprätthålla tillräcklig sakkunskap vid en så liten enhet. I sitt betänkande nr 5/1996 rd om regeringens proposition med förslag till förvaltningsrättslag och därtill anknuten lagstiftning har lagutskottet ansett att det är nödvändigt att utveckla läns-

rätterna på lika villkor för att medborgarna skall bemötas lika. En indelning i domkretsar enligt länsindelningen uppfyller detta dåligt.

1.3. Förvaltningsdomstolskommissionen

Av justitieministeriet tillsatta förvaltningsdomstolskommissionen uppställde i sitt betänkande av den 28 januari 1997 som mål att utveckla förvaltningsprocesssystemet så att de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans fungerar så effektivt som möjligt och att högsta förvaltningsdomstolen fungerar som första och enda rättsinstans i färre ärenden än för närvarande. Enligt kommissionens förslag skall de nuvarande 11 länsrätterna ersättas med fem förvaltningsdomstolar. Deras domkretsar följer inte den nya länsindelningen utan iakttar länsrätternas gemensamma domkretsar även i fortsättningen. Förvaltningsdomstolarna kan ha sektioner på olika orter.

De regionala förvaltningsdomstolarna skall fungera som allmänna förvaltningsdomstolar med ett vidsträckt verksamhetsområde. Bland annat ärenden som för närvarande handläggs av asylnämnden, tjänstemannanämnden och landsbygdsnäringsnämndens besvärskommitté överförs till dem och därmed dras dessa nämnder in. Kommissionen föreslår att ändringssökandet t.ex. i planläggningsärenden enligt byggnadslagen och vissa socialbidragsärenden överförs till de regionala förvaltningsdomstolarna. Besvär över mervärdesskatt dirigeras till alla regionala förvaltningsdomstolar i stället för att som nu styras till en enda länsrätt. I ärenden enligt miljöförvaltningslagen, som är under beredning, och vattenlagen (264/1961), som ändras samtidigt, koncentreras ändringssökandet först till Östra Finlands och Västra Finlands förvaltningsdomstolar. I fråga om systemet för sökande av ändring i social- och hälsovårdsärenden föreslår kommissionen ytterligare utredningar.

Kommissionens förslag kräver så omfattande administrativa åtgärder och remissbehandling att de av praktiska orsaker inte kan genomföras innan länsreformen träder i kraft. Då länsreformen dock medför att en ny grundval måste skapas för länsrätternas domkretsar, är det ändamålsenligt att ändra på kriterierna för dem innan man tar itu med kommissionens förslag.

2. Föreslagna ändringar

Grunden för länsrätternas domkretsar skulle vara kommunindelningen, som följer de nuvarande länsrätternas domkretsar. Domkretsarna bestäms med beslut av statsrådet såsom hovrätternas och tingsrätternas domkretsar, de sistnämnda dock endast då indelningen inte följer häradsindelningen. Den föreslagna författningsnivån motsvarar motsvarande ändringar på senare tid.

Förslaget följer med undantag av några kommuner det principbeslut statsrådet fattat den 6 februari 1997, enligt vilket regionalindelnningen för statens regionalmyndigheter sammanjämkas med landskapsindelningen om inte särskilda skäl föreligger. Avsikten med denna proposition är dock att bibehålla domkretsarna sådana de är för tillfället. Vid reformeringen av förvaltningsdomstolarna i övrigt enligt förvaltningsdomstolskommissionens betänkande kommer man i mån av möjlighet att avlägsna avvikelserna.

Länsreformen minskar antalet län till fem. Enligt 13 § lagen om länsrätterna förs statens talan i länsrätt av den myndighet, till vars verksamhetsområde det föreliggande ärendet hör. Finns inte en sådan myndighet eller ankommer det på länsstyrelsen att bevaka det offentliga intresse, förs statens talan av ett av länsstyrelsen förordnat länsombud. Då förslaget innebär att länsrätternas domkretsar bestäms enligt kommun och åtskiljs från länsindelningen kan man inte längre använda benämningen länsombud. Då länens verksamhetsområden och länsrätternas domkretsar inte längre sammanfaller kan

det uppstå oklarheter om länsombudets behörighet i olika ärenden. Det finns inga sakliga grunder för varför ett länsombud från ett särskilt län för talan i länsrätt. Därmed är det ändamålsenligt att ombudet är behörigt i alla de länsrätter som fungerar inom länet. Därför föreslås att statens talan förs av ett ombud som förordnas av länsstyrelsen.

3. Propositionens verkningar

Propositionen gör det möjligt för länsrätterna att fungera inom sina nuvarande domkretsar tills de ombildas till förvaltningsrätter.

Propositionen har inga ekonomiska verkningar.

4. Beredning av propositionen

Ärendet har beretts som tjänstearbete vid justitieministeriet. Som grund har använts förvaltningsdomstolskommissionens förslag till förvaltningsrättslag och utlåtandena om förslaget.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt med den nya länsstyrelselagen den 1 september 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 1 a och 13 § lagen om länsrätterna

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1974 om länsrätterna (1021/1974) 1 a § 1 mom. och 13 §, dessa lagrum sådana de lyder, 1 a § i lag 629/1996 och 13 § delvis ändrad i lag 588/1996, som följer:

1 a §

Länsrättens domkrets bestäms genom beslut av statsrådet.

länsstyrelsen att bevaka det offentliga intresse, förs statens talan av ett ombud som förordnas av länsstyrelsen. Ombudet som förordnats av länsstyrelsen är behörig i alla länsrätter inom länsstyrelsens område.

13 §

Statens talan förs i länsrätten av den myndighet till vars verksamhetsområde det föreliggande ärendet hör. Om en sådan myndighet inte finns eller om det ankommer på

Denna lag träder i kraft den 1 september 1997.

Helsingfors den 30 april 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Kari Häkämies*

1.

Lag**om ändring av 1 a och 13 § lagen om länsrätterna**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1974 om länsrätterna (1021/1974) 1 a § 1 mom. och 13 §, dessa lagrum sådana de lyder, 1 a § i lag 629/1996 och 13 § delvis ändrad i lag 588/1996, som följer:

Gällande lydelse

1 a §

Länsrättens domkrets är länet.

13 §

Statens talan föres i länsrätt av den myndighet, till vars verksamhetsområde det föreliggande ärendet hör. Finnes ej sådan myndighet eller ankommer det på länsstyrelsen att bevaka det offentliga intresse, föres statens talan av ett av länsstyrelsen förordnat länsombud.

Föreslagen lydelse

1 a §

Länsrättens domkrets bestäms genom beslut av statsrådet.

13 §

Statens talan föres i länsrätten av den myndighet till vars verksamhetsområde det föreliggande ärendet hör. Om en sådan myndighet inte finns eller om det ankommer på länsstyrelsen att bevaka det offentliga intresse, föres statens talan av ett ombud som förordnas av länsstyrelsen. *Ombudet som förordnats av länsstyrelsen är behörig i alla länsrätter inom länsstyrelsens område.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 1997.

Statsrådets beslut

om länsrätternas domkretsar

Statsrådet har vid föredragning från justitieministeriet med stöd av 1 a § 1 mom. lagen den 31 december 1974 om länsrätterna (1921/1974), sådant det lyder i lag / beslutat:

1 §

1) Nylands länsrätt Artsjö, Askola, Borgnäs, Borgå, Ekenäs, Esbo, Grankulla, Hangö, Helsingfors, Hyvinge, Ingå, Karis, Karisalojo, Högfors, Kervo, Kyrkslätt, Lappträsk, Liljendal, Lojo, Lovisa, Mörskom, Mäntsälä, Nummi-Pusula, Nurmijärvi, Orimattila, Pernå, Pojo, Pukkila, Sammatti, Sibbo, Sjundeå, Strömfors, Träskända, Tusby, Vanda och Vichtis kommuner;

2) Åbo och Björneborgs länsrätt Alastaro, Aura, Bjärnå, Björneborg, Dragsfjärd, Euraminne, Finby, Gustavs, Halikko, Harjavalta, Honkajoki, Houtskär, Huittinen, Iniö, Jämijärvi, Kankaanpää, Karinainen, Karvia, Kiikalan, Kiikoinen, Kimito, Kisko, Kiukainen, Kjulo, Kodisjoki, Korppo, Koski Tl, Kullaa, Kumo, Kuusjoki, Laitila, Lappi, Lavia, Lemu, Lieto, Loimaa, Loimaa kommun, Luvia, Marttila, Masku, Mellilä, Merimasku, Mietoinen, Muurla, Mynämäki, Nakkila, Nagu, Norrmark, Nousis, Nystad, Nädendal, Oripää, Pearnar, Pargas, Pertteli, Pikis, Puskalaidun, Pyhärranta, Pöytyä, Påmark, Raisio, Raumo, Rimito, Rusko, Salo, Sastmola, Sagu, Siikainen, Somero, S:t Karins, Suodenieniemi, Suomensjärvi, Säkylä, Tarvasjoki, Tövsala, Ulvsby, Vahto, Vammala, Vampula, Vehmaa, Velkua, Villnäs, Västanfjärd, Yläne, Åbo och Äetsä kommuner;

3) Tavastehus länsrätt Asikkala, Birkala, Forssa, Hattula, Hauho, Hausjärvi, Hollola, Humppila, Hämeenkoski, Ikalas, Janakkala, Jockis, Juupajoki, Kalvola, Kangasala, Kihniö, Kuhmalahti, Kuorevesi, Kuru, Kylmäkoski, Kärkölä, Lahtis, Lammilampi, Lempäälä, Loppi, Luopionen, Längelmäki, Mouhijärvi, Mänttä, Nastola, Nokia, Orivesi, Padasjoki, Parkano, Pälkäne, Renko, Riihimäki, Ruove-

si, Sahalahti, Tammela, Tammerfors, Tavastehus, Tavastkyrö, Toijala, Tuulos, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Viiala, Viljakkala, Vilppula, Virtdois, Ylöjärvi och Ypäjä kommuner;

4) Kymmene länsrätt Anjalankoski, Elimäki, Fredrikshamn, Iitti, Imatra, Jaala, Joutse, Kotka, Kouvola, Kuusankoski, Lemi, Luumäki, Miehikkälä, Parikkala, Pyttis, Rautjärvi, Ruokolahti, Saari, Savitaipale, Suomensieniemi, Taipalsaari, Uukuniemi, Valkeala, Vehkalahti, Villmanstrand, Virolahti och Ylämaa kommuner;

5) S:t Michels länsrätt Anttola, Enonkoski, Hartola, Haukivuori, Heinola, Heinävesi, Hirvensalmi, Jorois, Juva, Jäppilä, Kangaslampi, Kangasniemi, Kerimäki, S:t Michels, S:t Michels lk, Mäntyharju, Nyslott, Pertunmaa, Pieksämäki lk, Pieksämäki, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Savonranta, Sulkava, Sysmä och Virtasalmi kommuner;

6) Norra Karelen länsrätt Eno, Ilomants, Joensuu, Juuka, Kesälahti, Kiihtelysvaara, Kitee, Kontiolahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Pyhäselkä Rääkkylä, Tohmajärvi, Tuupovaara, Valtimo och Värtilä kommuner;

7) Kuopio länsrätt Idensalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsilä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Varpaisjärvi, Vehmersalmi, Vesanto och Vieremä kommuner;

8) Mellersta-Finlands länsrätt Hankasalmi,

Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Jämsänkoski, Kanonkoski, Karstula, Keuruu, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Korpilahti, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi Sumiainen, Suolahti, Toivakka, Uurainen, Viitasaari och Äänekoski kommuner;

9) Vasa länsrätt Alahärmä, Alajärvi, Alavus, Etseri, Evijärvi, Halsua, Himanka, Ilmajoki, Isojoki, Jakobstad, Jalasjärvi, Jurva, Kannus, Karijoki, Karleby, Kaskö, Kauhajoki, Kauhava, Kaustby, Kelviå, Korsholm, Korsnäs, Korteshjärvi, Kristinestad, Kronoby, Kuortane, Kurikka, Laihela, Lappajärvi, Lappo, Larsmo, Lehtimäki, Lestijärvi, Lillkyro, Lochteå, Malax, Maxmo, Nurmo, Nykarleby, Närpes, Oravais, Pedersöre kommun, Perho, Peräseinäjoki, Senäjoki, Soini, Storkyro, Toholampi, Töysä, Ullava, Vasa, Vetil, Vimpeli, Vörå, Ylihärmä, Ylistaro och Östermark kommuner;

10) Uleåborgs länsrätt Alavieska, Brahestad, Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Haukipudas, Hyrynsalmi, Ii, Kajana, Kalajoki, Kempele, Kestilä, Kiiminko, Kuhmo, Kuivaniemi, Kuusamo, Käsämäki, Liminka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Olulunsalo, Paltamo, Pattijoki, Piippola, Pudasjärvi, Pulkila, Puolanka, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Rantsila, Reisjärvi, Ristijärvi, Ruukki, Sievi, Siikajoki, Sotkamo, Suomussalmi, Taivalkoski, Temmes, Tyrnävä, Uleåborg, Utajärvi, Vaala, Vihanti, Vuolijoki, Yli-Ii, Ylikiiminki och Ylivieska kommuner;

11) Lapplands länsrätt Enare, Enontekiö, Kemi, Kemijärvi, Keminmaa, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Ranua, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Simo, Sodankylä, Tervola, Torneå, Utsjoki och Övertorneå kommuner.

2 §

Detta beslut träder i kraft den

19 .

